

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)
Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)
Band: 59 (1974)
Heft: 3

Artikel: Cronica : entschatta mars tochen la fin da settember 1974
Autor: Berther, Norbert
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-881958>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 14.03.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Cronica

(Entschatta mars tochen la fin da settember 1974)

Fatgs romontschs

Radunonza generala dalla Cuminonza romontscha da radio e televisiun

A caschun dalla radunonza generala dalla Cuminonza romontscha da radio e televisiun (CRR) a Mustér dils 22 da zercladur 1974 obtegn *vegl. cuss. naz. dr. Giuseppe Condrau* il premi radio en renconuschientscha da sias stentas pil romontsch sco redactur e politicher. La medema distincziun retscheiva la *scolasta e scribenta Anna Pitschna Grob-Ganzoni*, Schlargina/Wetzikon-Kempton.

Tenor il rapport annual munta il diember dad emissiuns radiofonicas igl onn 1973 a 548. Quei corrispunda a 160 uras, ni ad in temps da 10 minutas intragliauter per di. Il diember d'emissiuns ei carschius per 137. Las emissiuns da televisiun ein pressapauc stadas el medem rom.

Sin fundament d'ina istanza dalla Regenza grischuna empermetta la direcziun generala da radio e televisiun dad alzar considerablamein il diember d'emissiuns dils dus mieds da massa.

Montana activa

La Montana ei ina uniun da students romontschs dalla Surselva, Sutselva e dil Grischun central alla scola cantunala. Igl onn 1973/74 eis ella vegnida tgamunada da *Martin Mathiuet* e stada ordvart activa. L'entschatta digl onn annunzia ella ina concorrenza per affons da scola e quei en dessignar ni enten scriver ina poesia ni in toc prosa. Igl eco ei staus encuraschonts. Ina giuria valetescha las ovras inoltradas dils varga 400 scolars. Ils 28 d'avrel vegnan las lavurs premiadas a Trun. La sera avon dat la Montana in excellent concert primavaun, medemamein a Trun. Cun quella occasiun cumbinescha ella era ina exposiziun da cudischs. Ei vegn vendiu ver 200 cudischs romontschs. Il concert e l'exposiziun vegnan repeti ils 2 da matg ella sala dil Seminari scolastic a Cuera ed ils 11 e 12 da matg a Vella.

En stretga collaboraziun cun la Montana stat il *Chor romontsch Cuera* che cumpeglia era scolars dalla scola cantunala. Ils 25 da matg dattan els in concert a Sa-louf sut la direcziun da *Claudio Simonet*.

La Confederaziun aulza la contribuziun annuala alla Ligia Romontscha (LR) da 190 000. – sin 450 000. – frs.

Suenter ch'il Cussegl federal ha giu ediu la fin digl onn 1973 il messadi pertuc-cont igl alzament dalla contribuziun annuala alla LR, ei il parlament s'occupaus

da quella damonda. Ils 17 da matg tracta la cumissiun predeliberonta dil *Cussegl dils stans* l'istanza a Glion sut il presidi da *cusseglier dils stans Ferruccio Bolla*. Alla sesida assista plinavon il niev *cusseglier federal, dr. Hans Hürlimann*. Igl ei l'emprema gada ch'il niev magistrat viseta il Grischun en funcziun da commember dalla regenza svizra. La cumissiun recamonda d'alzar la contribuziun annuala sco proponiu dil *Cussegl federal*, quei ch'il *Cussegl dils stans* accepta unanimein alla sessiun da stad. La Romontschia representa nies *cusseglier dr. Gion Clau Vincenz*. L'entschatta da sia allocuziun fa el per romontsch.

En connex cun quella fatschenta tracta la Televisiun svizra en sia enconuschenta emissiun politica (*Rundschau*) dils 27 da zercladur la damonda: «Sa il lungatg romontsch vegnir spindraus cun daners?» Denter auter presenta *Hendri Spescha*, secretari dalla LR, la situaziun momentana dil romontsch.

La cumissiun predeliberonta dil *Cussegl naziunal* salva ina seduta ils 4 e 5 da settember a Domat e recamonda medemamein al parlament da sustener la damonda dalla LR. Ils 23 da settember tracta lu il *Cussegl naziunal* l'istanza. Ils referents *Ernst Akeret (Turtig)* e *Pierre Gassmann (Bern)* delucideschan en moda perschuadenta la situaziun dil romontsch. Era nos *cussegliers dr. Luregn Mathias Cavelty*, e *Toni Cantieni* prendan il plaid, per part per romontsch. Ella votaziun ein 107 *cussegliers* per contribuir il susteniment e negins encunter. In bi resultat! Encuraschont ei buca mo igl agid finanziel, mobein era la gronda simpatia ch'ins ha demussau viers nies lungatg.

5avel Cuors internaziunal da lungatg retoromontsch a Rumein/Lumnezia

Dils 12 als 29 da fenadur ha liug a Rumein il 5avel Cuors internaziunal da retoromontsch. Il directur *P. dr. Flurin Maissen* vegn sustenius da *P. dr. Ursicin Derungs*, *dr. Iso Camartin* e *prof. dr. Augustin Maissen*. Quei cuors porscha ina buna instrucziun el lungatg romontsch a students da pliras tiaras. La participaziun ei denton onz magra.

Students talians dalla romanistica visetan Mustér

Ils 13 e 14 da matg visetan 50 students dalla facultad universitara dad Udine Mustér per studiar la cultura ed il lungatg romontsch.

Cultura

Capluttas e baselgias

Ils 19 da matg obtegn la baselgia da sogn Antoni a *Cavardiras* dus zenns novs.

Ils 29 da settember vegn la caplutta da Nossadonna dalla neiv en *Valtenigia/Sumvitg* inaugurada, suenter ch'ella ei vegnida renovada dignamein. Il sanctuari d'atescha dils 1674.

Legat Pro Lags

Ils 3 da fenadur 1970 han ils vischins da Lags decidu dad arver in carnet da spargn «Pro Lags». Quel vegn spisgentaus d'in miez procent dallas taglias sin scumiada da maun. Naven digl'empremschaner 1973 obtegn el ina ulteriura resursa, numnadamein 20 raps dalla taxa da cura speciala ch'ils hosps pagan per pernottaziun. Ils 28 da zercladur 1974 munta la summa dil carnet da spargn a 502 291.80 frs. Sin proposta dalla suprastanza communal vegn fundau in «Legat Pro Lags». Siu intent ei da promover ils intents ed indrezs culturals en vischnaunca, entras contribuziuns a persunas, ni uniuns che tgiran la cultura, las izonzas e surtut il *lungatg romontsch*, plinavon igl acquist da terren per sport e promoziun d'indrezs da sport. Era vegnan prestaziuns artisticas, litteraras, musicalas e sportivas remuneradas da quei legat. In exempel per autras vischnauncas!

Restauraziun dil carner a Cumbel

Cun agid dallas instanzas cantunales e federalas ha Cumbel restaurau siu original carner. Cun quella caschun han ins era renovau las plattas-fossas da Gieri Anton Vieli (1745–1830) e dr. Gieri Anton Vieli (1811–1857) e tschentau ina platta commemorativa per dr. Gion Barclamiu Arpagaus (1810–1882).

Concerts singulars

Ils 17 e 25 da matg dattan il *Chor viril ed il Chor da scholars Mustér*, sut la direziun da *scolast Giusep Huonder*, in concert. Era differents artists collaboreschan cun lur instruments. Il program secumpona exclusivamein dad ovas da *prof. Gion Antoni Derungs*. Quei ei igl unic da quella occasiun musicala. Sin fundament dalla tradiziun musicala da nossa regiun vul nies enconuschent cumponist romontsch mussar novas vias per la cultura da cant. Speciala atenziun dat el al ritmus, tralascaus tochen oz. El vul era promover ina pli gronda diversitad dils tuns cun integrar vuschs d'affons e da divers instruments el cant tradiziunal. La vusch dil carstgaun vegn plinavon buca utilisada mo el senn tradiziunal, mobein era cun applicar autras modas da s'exprimer, sco p. ex. il murmurar, sussurar e tschintschar.

Malgrad ch'igl ei in ughetg da dar in concert cun ovas sulettamein dad in cumponist modern, ei il resun dil publicum encuraschonts.

Da tempra moderna e singulara ei medemamein il concert dil *Chor mischedau Turitg*, daus ils 21, 22 e 23 da zercladur a Cuera, Sumvitg e Glion. La part principala dil program secumpona da 10 canzuns popularas ch'il dirigent, *Armin Caduff*, Tavanasa/Turitg, ha arranschau. Fetg bein plaian las canzuns «Buobas ston a casa star» e «La parlara». Era Armin Caduff fa diever da differents instruments sco clavazin, contrabass, cello, violina, tgiern, schumbers etc., ch'ei vegni sunai dad enconuschents artists.

Excellentas prestaziuns dils chors sursilvans alla Fiasta cantunala a Tavau

Dalla fiasta cantunala da cant a Tavau dils 8/9 da zercladur han plirs chors sursilvans fatg part.

Ils resultats secloman sco suonda:

<i>Aur</i>	<i>Categoria</i>
Chor viril Alpina Cuera	II
Chor mischedau Alpina-Rezia, Cuera	II
Chor romontsch, Scola cantunala	II
Ligia Grischa	III
Chor viril Lags	III
Chor viril Mustér e Chor da scolars Mustér	III
Chor viril Rueun	I
Chor viril Trun	III

<i>Argien</i>	<i>Categoria</i>
Chor viril Breil	II
Chor mixt Dardin	I
Chor viril Lumbrein	II
Chor viril Rabiús	II
Chor viril Zignau	II

La Lispla ei activa

Lispla (Ligia s. Placi) cumpeglia tuttas uniuns da mats ni da giuventetgna dalla Cadi. Suenter haver organisau igl unviern vargau 2 dis da skis a Breil, arranscha ella gliendisdis Pastgas in sault public a Rabiús ch'ei staus in grond success.

Aluis Berther expona a Cuera

Aluis Berther expona l'entschatta mars sias mascras e ragischs ella gallaria Kirchgasse, Cuera. Igl artist ei naschius a Rabiús e habitescha dapi 1912 a Cuera. Pér els anno 50 ha el entschiet a s'occupar dalla formaziun da ragischs.

La Televisiun svizra organisescha ina festivatad digl εμπrem d'uost a Vrin

Per igl εμπrem d'uost realisescha la Televisiun svizra ina fiasta populara a Vrin, dalla quala tuttas 4 regiuns linguisticas da nossa tiara fan part. La Romontschia representan la musica da Vrin, il Chor viril Lumnezia e la Gruppa da costums da Breil. Donn che nossas uniuns san seproducir memia pauc, ferton ch'ei vegn dau caussas ch'ins sa udir quasi mintga di al radio ni alla televisiun. En tut prendan 260 persunas part da quella occasiun, che vegn emessa da tuts treis emitturs naziunals.

Cun quella emissiun vulan ils organisaturs appellar a giuvens e giuvnas da semetter a disposiziun duront il meins d'uost u duront igl onn proxim per gidar voluntariamein ina famiglia purila ellas muntognas tier lavurs sil funs. Igl appel ha giu bien success.

Fatgs socials

Reavertura digl Asil s. Giusep, Cumpadials

Igl onn 1945 ha la Fundaziun Asil s. Giusep surpriu il hotel Badus a Cumpadials per far ordlunder in asil. Ina sligiazion ventireivla e progressiva pil temps da lu! Iniziant da quella ovra caritativa ei *Sur dr. Maurus Brugger* staus. Cul temps ei la necessitad d'ina modernisaziun digl entir stabiliment sefatga valer pli e pli fetg. 1970 ei il cussegl da fundaziun sedecidius da schar elaborar in project. Dus onns pli tard sa *architect Robert Decurtins* entscheiver culla realisaziun da ses plans. Igl atun 1973, suenter 1½ onn da lavur, ei igl asil puspei vegnius aviarts. L'inauguraziun ha liug ils 19 da matg 1974.

Dumengia per malsauns e vegls a Sedrun

Per la tiarza ga organisescha l'Uniun da pelegrius da Lourdes en Surselva ina dumengia per malsauns e vegls e quei ils 30 da zercladur a Sedrun. Ver 1400 persunas ord l'entira Surselva prendan part da quella occasiun religiosa. L'Uniun da Lourdes ei vegnida fundada avon 3 onns e dumbra gia 850 commembers. Siu intent ei da gidar a financiar il viadi a Lourdes a tals che basegnan sustegn. Plinavon sestenta l'Uniun da promover la veneraziun da Nossadunna.

La Cassa da malsauns Cadi ha in niev parsura

A caschun dalla davosa radunonza generala dalla Cassa da malsauns dalla Cadi, ina dallas pli grondas dil Grischun, abdichescha *mistral Adalbert Wieland* sco parsura, suenter haver tgamunau da 1955–1974 quella impurtonta instituziun sociala. In da ses gronds merets ei, ensemen cuagl *administratur Otto Friberg*, la consolidaziun dalla basa finanziaria dalla cassa, grazia als contracts da segiradas collectivias ils onns dall'exploitaziun dallas forzas d'aua ella Cadi. Per tuts ses merets vegn Adalbert Wieland numnaus president d'honor. Aunc dus ulteriurs funcziunaris partents vegnan honorai, e quei sco commembers d'honor. Igl ei quei scolast *Battista Bigliel*, 49 onns actuar dalla direenziun e dalla dieta da delegai e *Ignazi Sialm*, revisur duront 23 onns. Sco niev president dalla Cassa da malsauns Cadi vegn scolast *Isidor Duff*, Sumvitg eligius. Nièv actuar daventa cussegliader da clamada *Victor Durschei*.

Scola e formaziun

Nova casa da scola a Danis

Ils 27 d'avrel concluda la vischnaunca da Breil dad ereger ina nova casa da scola ed ina halla da gimnastica a Danis. Ils cuosts ein calculai a 4,5 milliuns francs. Il project deriva d'*architect Richard Brosi*, Cuera. Ils novs stabiliments vegnan a survir allas scolas secundaras e manualas, centralisadas avon 3 onns a Danis.

Casa d'affons Depuoz Trun

Il 6 da matg vegn dau l'entschatta alla erecziun dalla Casa d'affons Depuoz Trun. Quella scola speciala survescha ad affons ch'ei spirtalmei retardai taluisa, ch'els san buca frequentar la scola usitada. Il project, elaboraus d'architect *Robert Decurtins*, quenta cun cuosts da 9,85 milliuns francs. La casa duei tschaffar e scolar 30 affons egl internat ed il medem diember egl externat.

L'Uniun, che vegn empalada da *Sur canoni Christian Berther*, ei quasi 10 onns alla lavur ed ha stuiu surmontar diversas e grevas difficultads entochen ch'il project ei staus finanziaus ed acceptaus dallas instanzas cantunalas e federalas. L'instrucziun entscheiva gia igl atun 1974/75 cun ina classa a Rabiis.

Scola media el Casti a Schluein

Il 13 da matg ha liug a Glion ina seduta davart l'avertura d'ina nova scola media privata en Surselva. Quella duess anflar suttetg el Casti da Schluein che vegn buca duvraus pli. Per gidar ad accelerar la realisaziun da quella scola ei ina uniun da promoziun vegnida fundada. Iniziant da quella idea, che vegn era sustenida dalla Pro Surselva, ei *dr. Werner Derungs*, oriunds da Camuns, denton carschius si ella Bassa.

Radunonza cantunala dalla Uniun catolica per scola ed educaziun a Mustér

Sco usitau ha la radunonza da delegai liug gliendisdis Pastgas. A quella plaida *prof. e canoni Christian Monn* sur dil tema: «Catechesa per laics e scolasts». La radunonza generala vegn salvada il di suenter. *Willy Kaufmann* referescha sur da: «Vegnir maiorens – viver maiorens». Alla fin dalla radunonza elegian ils presents dus novs commembers ella suprastanza: *Antonia Camen*, Casti, e *Norbert Capeder*, Vrin/Lumbrein. Els remplazzan *Mario Jegher*, Tinizun, e *Gion Balzer Casanova*, Lags.

Il Politecnicum (ETH) da Turitg viseta la Cadi

Dils 11 tochen ils 13 da fenadur visetan 40 professers e students dalla partziun forestala dil Politecnicum la Cadi. Igl emprem prendan els investa dil project da plontaziuns e lavineras da Scharinas (Tschamut) e lu dils uauls da perscrutaziun ed instrucziun da Tujetsch. (Avon entgin temps ha il Politecnicum fatg in contract culla vischnaunca da Tujetsch che lubescha alla scola da realisar en certas parts digl uaul perscrutaziuns pertuccont botanica, fitosociologia, producziun e carschament). Il secund di ei dedicaus al reservat dil Scatlé da Breil ed al project da lavineras e plontaziuns Tschegn dado. Sco finiziun s'occupeschan ils scienziats da damondas da planisaziun e promoziun da vischnauncas muntagnardas.

Politica

Planisaziun

Il 6 d'avrel accepta la *vischnaunca da Medel* cun grond pli la planisaziun locala.

Il *vischins da Breil* approbeschan il 27 da fenadur la planisaziun agrara. Quella munta ina cumpletaziun dalla planisaziun zonala, approvada 1971. Il motiv da tallas normas ei la promoziun dil puresser cun crear zonas agricolas che astgan survir mo ad intents dalla agricultura.

Emprema constituziun pil Cumin dalla Foppa

Il 28 d'avrel accepta il Cumin dalla Foppa l'emprema constituziun circuitala cun 743 gie encunter 449 na. La nova lescha fundamentala regla en emprema lingia damondas administrativas. Da beneventar eis ei era ch'ella cuntegn il dretg da referendum e d'iniziativa.

Mesiras per il schurmetg da bulius

Il davos onns ein nos uauls vegni inundai da persunas che mavan per bulius. Quellas serecrutavan per gronda part dil Tessin e dall'Italia aulta. Cheutras era la flora digl uaul en prighel. Era igl ulteriur uaul piteva donn. Per prevegnir ad ulteriurs disavantatgs scamondan numerusas vischnauncas dalla Surselva dad ir per bulius certs dis ell'jamna. Fertion che las vischnauncas dalla Cadi possedan las medemas prescripziuns, san las ulteriuras vischnauncas sursilvanas buca s'unir ad in uorden uniform.

Seminari politic dalla Surselva

Il 6 d'avrel tracta il Seminari politic dalla Surselva il tema: «L'explosiun dils cuosts da spital». *Dr. Walter J. Schenker, dr. Beat Strässle ed administratur Emil Lehmann* plaidan sur da quei tema fetg actual.

Radunonza generala dalla Pro Surselva

Nossa organisaziun regiunala salva sia radunonza generala il 7 da zercladur. Sia principala acziun egl onn passau ei la planisaziun regiunala stada. L'emprema etapa ei sut tetg e la secunda gia avanzada detg pulit. Las expensas muntan a 207 000.— frs. e las entradas a 192 000.— frs. Ella suprastonza dat ei zacontas midadas. En la piazza da *Daniel Bundi* permiert vegn president communal *Alfred Bühler* eligius. *Sur Paul Giger*, plevon a Trun, remplazza *Sur Gion Martin Pelican* ch'ei ussa plevon a Domat. Plinavon entra deputau *Mattias Quinter* el gremi executiv. El remplazza redactur *Pius Condrau*.

Suenter las tractandas s'occupescha la radunonza dalla ulivaziun intercomunala da finanzas. Il votums introducents salvan *cuss. gov. dr. Leon Schlumpf e Christian Candinas*, cau digl inspectorat cantunal da vischnauncas.

Eleccziuns

Mintga quater onns serepetan las elecziuns da nossas *dertgiras districtualas* che han en principi da dertgar en fatgs civils. Ils 16 da zercladur seradunan ils electurs dil district Reinanteriur e dil district Glogn a Trun, resp. a Glion per tscharner lur derschaders. Il modus d'elecziuns ei antiquaus e vegn perquei criticaus cun raschun.

Resultat dallas elecziuns

District dil *Glogn*

(cumins: Foppa, Lumnezia e Rueun)

President: Mistral Benedetg Vincenz, Siat

Commembers: Mistral Gion Giusep Derungs, Uors
Colonel Gion Fidel Coray, Schluein
G. Giachen Pfister, Glion
Mistral Gieri Caviezel, Vrin (niev)

District *Reinanteriur*

(Cadi)

President: Mistral Victor Sialm, Segnas

Commembers: Otto Friberg, Breil
Mistral Hermann Lutz, Curaglia
Josef Job, Trun (niev)
Gion Crisost Caduff, Tujetsch (niev)

Ils 7 d'avrel elegia il pievel grischun sia *regenza*. Egl emprem scrutini contonschan treis cussegliers la limita digl absolut pli, numnadamein *dr. Giachen Giusep Casaulta* (pcd. 21 471), *Jakob Schutz* (lib.) 21 361) e *dr. Gieri Vieli* (pcd. 20 939). La sorpresa dil di ei che *Tobias Kuoni* (dem.), schef dil departement d'educaziun e sanidad, fa mo 17 767 vuschs e contonscha aschia buca igl absolut pli. Aunc pli paucas vuschs obtegnan ils novs candidats *Otto Largiadèr* (dem. 16 317) e *dr. Schimun Vonmoos* (soc.) 10 043). La secunda elecziun vegn fixada sils 28 d'avrel. Quella ga vala il relativ pli. Ils dus candidats democrats vegnan eligi honorificamein: Tobias Kuoni cun 20 960 e Otto Largiadèr cun 20 178 vuschs. Dr. Schimun Vonmoos obtegn 13 025 vuschs. Ina sorpresa eis ei che la Surselva catolica ha buca dau la preferenza al candidat socialdemocrat, sco quei ch'ei era tradiziun.

Otto Largiadèr daventa successur da *cuss. gov. dr. Leon Schlumpf* (dem.) che sto tenor lescha bandunar la regenza, suenter haver apparteniu a quella 9 onns. La proxima perioda cumpeggia per l'emprema ga 4 onns. Aschia sa in cusseglier far part 12 onns dalla executiva cantunala.

Resultats dallas elecziuns en Surselva

	<i>Casaulta</i>	<i>Kuoni</i>	<i>Schutz</i>	<i>Vieli</i>	<i>Largiadèr</i>	<i>Vonmoos</i>
<i>1. scrutini</i>						
Cadi	3275	1217	1420	3181	901	681
Foppa	1269	719	902	1154	558	347
Lumnezia	1743	710	890	1621	440	406
Rueun	746	383	508	716	282	234

2. scrutini

Cadi	1944	1420	1347
Foppa	931	783	515
Lumnezia	1079	793	751
Rueun	530	433	360

Ils 3 da mars tscharna il suveran grischun ses dus *representants el Cussegl dils stans*. El conferma *dr. Gion Clau Vincenz* cun 18 074 ed elegia daniev *cuss. gov. dr. Leon Schlumpf* cun 18 982 vuschs. Quel remplazza *dr. Arno Theus*. Malgrad che mo dus candidats ein stai a disposiziun ei la propaganda stada ordvart gronda. Igl ei iu en emprema lingia per la damonda da reputaziun, tgi che fetschi las bias vuschs. A caschun da quella elecziun han ins era udiu vuschs criticas ari-guard il néz da talas tscharnas, cura ch'igl ei buca pli bia candidats che posts avon maun. En in semegliant cass duessi la Regenza haver la cumpetenzza da cunfirmar ils candidats, per aschia spargnar temps e daners.

Resultats dalla Surselva

	<i>Schlumpf</i>	<i>Vincenz</i>
Cadi	1661	2905
Foppa	1002	1112
Lumnezia	1060	1366
Rueun	536	718

Votaziuns

Ils 7 d'avrel, il medem di dallas elecziuns guvernativas, ha il pievel grischun era da s'exprimer sur dalla *revisiun dalla procedura penala*. Las midadas impurton-tas ein da slargiar ils dretgs digl accusau e da conceder al mistral il dretg da dar mandats da castitg per malfatgs pli pigns. La lescha revedida vegn acceptada cun 21 018 gie encunter 7 892 na. Treis jamnas pli tard, puspei a caschun dallas elecziuns dalla Regenza, ha liug la votaziun pertuccont la *lescha da vischnaun-ca*. Il pievel grischun accepta ella cun 21 029 gie encunter 8 998 na. Finalmein, savess ins exclamar, suenter haver refusau ella 1943 a 1966. La nova lescha cun-

tegn per gronda part mo prescripziuns minimalas e normas subsidiaras e lai d'asperas liber maun allas vischnauncas ariguard organisaziun ed activitad. Da gronda impurtonza eis ei che la nova lescha scaffescha la basa legala per la col-laboraziun intercommunal, in postulat che vegn pli e pli necessaris el Grischun.

Resultats ella Surselva

	<i>Procedura penala</i>		<i>Lescha da vischnaunca</i>	
	gie	na	gie	na
Cadi	1543	1398	1336	1483
Foppa	780	433	813	408
Lumnezia	734	537	753	594
Rueun	354	307	322	377

Visetas da cussegliers federals en Surselva

Il 23 da matg viseta *cuss. fed. dr. Kurt Furgler* la vischnaunca da Siat. Igl ault magistrat ei bein vischin da Sogn Gagl, denton era empau dil Grischun, ei gie sia mamma, Berta Furgler-Cavigelli, oriunda da Siat. Ils vischins da quella vischnaunca han preparau ina digna festivitad a «lur» cusseglier federal. Els levau era numnar el burgheis d'honor – il document era gia preparaus – quei ch'ei denton buca stau pusseivel per motivs politics.

Il 23 d'uost viseta *cuss. fed. dr. Hans Hürlimann* la Surselva. Quei daventa en connex cun in viadi d'informaziun ch'il departement digl intern realisescha onn per onn per ils schurnalists e representants da radio e televisiun, accreditai al Palast federal. Suentar haver visitau ils cantuns Uri e Tessin, serenda l'illustra societad el Grischun. All'Alpsu beneventa *cuss. gov. dr. Giachen Giusep Casaulta* ils hosps sin intschess grischun. A Tschamut explichescha *ing. Alexi Sialm* il project da lavineras Scharinas. A Trun presenta dr. Casaulta ils problems stradals dil Grischun e specialmein dalla Surselva, ferton che forester circuital *H. Klöti* dat ina orientaziun sur dil project dalla Val Punteglias.

Economia

Exposiziun da biestga a Tujetsch

Il 27 d'avrel organisescha l'Uniun purila da Tujetsch ensemen cun ils Anteriurs dil Plantahof ina exposiziun da biestga. Il scopo da quella occasiun ei la scola-zion, denton duei ina tala caschun era dar anim e curascha da star fideivels alla clamada purila. Igl ei vegniu exponiu ver 250 armauls. Ils megliers han tratg premi. L'exposiziun ei stada in success muort l'excellentia organisaziun, denton era muort la buna collaboraziun dall'entira vallada.

Avertura dils novs stabiliments da cura e bogn en Val Sumvitg

Il 4 da matg ha liug l'inauguraziun dils novs stabiliments da cura e bogn en Val Sumvitg. Iniziant da quella ovra ei *Ernst Ludwig Schulz* dalla Tiaratudestga. Sper las curas da bogn vul la direcziun era promover la cultura. Perquei realisescha ins da temps en temps exposiziuns d'art e mintgaton vegnan ils hosps delectai d'in concert d'orchester.

Novs aquaducts

All'entschatta da settember sa igl aquaduct renovau ed adattau da *Trun-vitg* vegnir collaudaus. Las lavurs da renovaziun han custau ver 660 000. — francs. Il niev stabiliment auda alla Corporaziun d'aquaduct da *Trun-vitg*. Sper quel existan aunc 5 da quellas corporaziuns ella vischnaunca da *Trun*.

Il 30 da settember sa la vischnaunca da *Schlans* collaudar siu niev aquaduct ed indrez da stizzar fiug. Igl entir project cuosta 660 000. — francs.

Stizun moderna a Glion

Il 12 da fenadur vegn ina nova stizun aviarta a *Glion*. Ella dat tetg a duas firmas: alla fatschenta da victualias *Coop* ed alla *Mazleria Kunz*. Simpatics per nus *Romontschs* ei il num «*Sentupada*» dalla nova stizun, sco era las inscripziuns principalas en nies lungatg els locals da vendita. Omisduas firmas occupeschan ver 30 persunas.

Il *Consum Coop* da *Glion* ha fusiunau il matg vargau culla centrala da *Cuera*. Il medem han era las fatschentas da *Mustér* e *Sedrun* fatg il davos temps. Centralisaziun e raziunalisaziun seigien necessarias. Da beneventar ei il fatg ch'ils prezis ein dapertut tuttina. Denton ein era vuschs criticas sefatgas valer a caschun da talas fusiuns: Ins piardi l'indipendenza, ils baghetgs seigien vegni cedi bia memia bienmarcau etc.

Impurtont transformatur electric a Mustér

Il 8 da matg sa l'Ovra electrica sursilvana (OES) metter en funcziun in transformatur che reducescha la tensiun electrica da 60 000 a 16 000 volts. Il niev stabiliment ei specialmein staus necessaris per la forza electrica che la OES sto comprar. Ei setracta principalmein dalla forza gratuita e da preferenza che las vischnauncas dalla *Cadi* retilan dalla Ovra electrica *Reinanteriur*. Per l'erecziun dil baghetg e per ils indrezs eis ei vegniu impundiu rodund 4 milliuns francs.

Inauguraziun dalla Camona da Cavardiras (Mustér)

Il 9 da settember vegn la *Camona* da *Cavardiras* inaugurada suenter ina renovaziun ed ingrondaziun. Ella porscha ussa plaz a 70 turists. La tegia auda alla secziun dil *Club alpin svizzer Winterthur*. Malgrad che ses commembers han prestau 7 000 uras lavur cumina, muntan ils cuosts a varga 300 000. — francs.